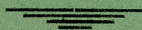

НАША ПОШТА

NAŠA POŠTA

САДРЖАЈ

Експозе г. Министра саобраћаја. — Jugoslovenska ideologija. — Pošta (njene funkcije) u privredi i pravu. — Деконцентрација. — Напредак у страним земљама. — Персонална питања. — Dohodarstveni prestopki po § 52 Zakona o pošti, telegrafu in telefonu. — Вести. — Одговори. — Књиге и листови.

Југославија је величанствена земља. То је земља будућности, и треба да буде моћна и снажна.

Међународна политичка ситуација изискује за сад стављање међународних проблема испред унутрашњих у нашим земљама. Ово вам кажем као демократа и бранилац демократије. А кад вам тако говорим имам разлога, јер сам тачно обавештен.

Југославија не сме бити ослабљена јер претставља гаранцију за мир.

Едуар Ерио

бивши председник француске владе

БЕОГРАД

KRUNSKA 29

НАША ПОШТА излази сваког месеца.

Претплата: 40 д за годину, 20 д за пола године.
Шаље се Администрацији „Наше поште“ преко Пошт. штедионице на чековни рачун бр. 53.888.

Велике организације п. т. особља служе великим стручним и људским идеалима, благостању и срећи чланова п. т. заједнице и миру међу народима

І. Р. Т.

Акције П. т. задруге а. д. купио бих у свакој количини. Ко хоће да прода нека се јави администрацији „Наше поште“, под знаком S, и нека означи цену.

Молимо све пријатеље и наше претплатнике, да нам изволе одмах послати дужну претплату. Који нису у могућности да плате за целу годину, нека нам шаљу у ратама.

ЕКСПОЗЕ Г. МИНИСТРА САОБРАЋАЈА

Министар саобраћаја г. Лазар Радивојевић одржао је у Народној скупштини, 17 марта о. г., експозе о буџету својега ресора. У почетку је казао:

„Ми живимо у ненормалном, узбурканом и прелазном времену народне привреде. Та промена и колебање у привредној структури и саобраћајном животу тражи свој изражај и дефинитивну оријентацију. То се колебање нарочито осећа у саобраћају и саобраћајним институцијама.

Ревизија законодавства се мора што пре да учини и да утврди и систем и циљ наше саобраћајне политике, водећи рачуна о свима факторима и чињеницама, стварајући јако предузеће способно за живот фиксираним обавезама, утврђеним линијама и организованим предузећима, дајући сваком сретству онај значај који оно треба да има.

О буџету п. т. струке г. Министар је изјавио:

Општа карактеристика. — Опште привредне прилике имале су утицај и на пословање и код ове државне установе, и то се огледа нарочито у знатном опадању прихода.

Све до 1931 приходи од пошта били су у сталном порасту, и ова се година може сматрати рекордном годином. Текућа буџетска г. показује извесне депресије и поред тога што су знатно сужене, новом уредбом, повластице опроста поштарине, од чега је било не само тешкоћа у пошт. манипулацији, већ и знатно утицало и на саме приходе установе. Зато је и предвиђање прихода редуцирано.

Опадање прихода осећа се у п. т. служби. Укупан износ прихода:

од 1 IV до 30 новембра 1931 износи 320,830.000.

од 1 IV до 30 новембра 1932 износи 293,296.000.

Разлика је 27,533.000 д или 8,58%.

Телеф. међународни промет од транзита показује пораст услед омогућавања бољих и бржих веза са иностранством, чиме је знатно смањен број необављених говора. Са београдске централе обављено је у месецу септембра 1932 г. 11.900 према 6.684 говорних јединица раније г.

Буџет је рађен по општим принципима да се сви издаци сведу на најнижу могућу меру и границу, и избачене су и оне најосновније инвестиције, које су готово неопходне с обзиром на потребе п. т. саобраћаја.

Расходи буџета по материји разчлањени процентуално изгледају на следећи начин: персонални издаци 69.9%; материјални 29.9%; ванредни 1.1%; у 1931-32 11.511, у 1932-33 11.291, у предлогу 1933-34 11.235

Особље је искоришћено рационално и чак с обзиром на природу посла и преоптерећено, јер нису код нас спровођене потребне и неопходне инвестиције, које би омогућиле већи ефекат рада и лакше обављање манипулације. Јер нити је мрежа линија нарочито телеф. довољна, нити су инсталације савремене за обављање промета.

Пошт. саобраћај вршио се на сувоземним путевима аутомобилом, колима, коњем и пешаком.

У Београду, Загребу и Љубљани локални пошт. саобраћај вршио се и државним аутомобилом.

Конечно се показало, да је пренос поште аутомобилом најзгоднији и најекономичнији и он је искоришћен процентуално више него сва остала превозна сретства.

Дужина пошт. линија износи: сувоземних 20.375, железничких 26.000, пловидбених 5.700

Уговори око преноса поште ревидирани су и постигнута је знатна уштеда са 10—20%. А пренос поште аутобусима у државној режији се постепено напушта услед недостатка сретстава за обнову и услед усвојеног система индивидуалних аутобуских концесија.

Пренос поште у режији државној постоји једино у Савској и Дравској бановини и по једна линија у Приморској и Врбаској, а услед тога, што државне линије често конкуришу приватним на истим реонима, појављују се повољне понуде за уступање преноса приватнима.

Пренос поште колима је у опадању, јер су нелојалне цене ревидиране, а пренос поште пешацима редуциран је на цену 1 км за 1 д.

Исто тако ревизијом уговора за закуп зграда за поште постигнуте су знатне уштеде у издацима за кирије.

У унутарњем саобраћају Аеропут одржава 6 линија, а такође 6 линија и у међународном промету путем Сидна и Луфтханза. Авионски поштански саобраћај је у сталном напредовању.

Посвећена је нарочито пажња организацији испоруке свију пошт. пошиљака у ширем и ужем доставном подручју. У ужем доставном подручју врши се испорука директно на дому код 60 већих државних пошта, а код 1741 на дому али без пакета. У ширем доставном подручју врши се испорука преко сеоских писмоноша или одређених органа.

Број пошта је у 1931 г. био 4050, у току године је отворено 38 пошта. Пошта има: државних 639, уговорних 1138, општинских 2137, амбулантних 135.

Првог реда поште 22, другог 32, трећег 131 и четвртог 454,

Све веће и важније установе смештене су у сопственим зградама, којих има 65. Остале зграде пошта су делимично државне, општинске и приватне. 80 државних, 59 општинских и 433 приватних.

Број уговорних поштара износи 1155. Свака уговорна пошта има по једног уговорног поштара. И са материјалног гледишта уговорне су поште рентабилне, али са гледишта квалитетске службе слабе. Велики је проценат међу особљем и женског персонала, скоро 30%, што изазива тешкоће, јер се услед напорне службе женско особље разболе лако и напушта службу као неспособно, те се мора да пензионише или отпушта, што изазива потресе у раду и има тежак материјални ефекат.

За обављање пошт. саобраћаја локалнога и међународног употребљена су сва модерна саобраћајна средства. Пошт. саобраћај на железницама врши се у државној и приватној експлоатацији и возовима Симплон-оријентом. Поред 115 амбулантних пошта коришћено је и 330 возова дневно за пренос поште, а поред тога било је и 17 поморских и једна речна амбулантна пошта.

С обзиром на географски положај и погодне везе железничке, транзитни поштански саобраћај је врло јак, и организована је три пута дневно експедиција за запад.

Ради наших исељеника у Северној и Јужној Америци уведени су непосредни писмоносни затвори: Њујорк-Сплит 2, Битољ и Загреб 2, поред Љубљане 2.

Да би се осигурао што бржи пренос подешене су експедиције за ваневропске земље према кретању прекоокеанских бродова.

Знатније побољшање службе у интерном саобраћају не може се постићи без неопходних инвестиција и без примене свих техничких новина у областима ове врсте саобраћаја. Кредити су ограничени, и инвестиције су начелно брисане. Али у области телефоније учињени су ипак знатни напреди. Поред увођења аутоматских централа углавним центрима наше државе, постигнуте су добре везе са иностранством, благодарећи увођењу високофреквентне телефоније. Доскора ми смо имали директну везу једино са Букурештом и Пештом, и Пешта нас је с везивала са осталим центрима света.

Увођењем високофреквентне телефоније на линији Београд—Сегедин—Загреб—Вилдон добила се директна веза са Бечом, Прагом, Берлином и Паризом, а подигнутом везом преко Софије омогућена је веза са источном Европом и Азијом. Међународне везе врше се са 25 међународних телеф. водова.

Коликогод су материјална сретства допуштала, обраћена је пажња и на унутарње везе. Појачана је веза

Београд—Загреб, са три струјна круга, а између Сарајева и Београда уведена је нова веза са једним струјним кругом. Од Београдске централе са С. В. монтирају се централе у Сплиту, Сомбору и Нишу, а врше се припреме за уређење централе на Сушаку и Великом Бечкереку. Дужина телеф. линија износи 13.000 км у унутарњем саобраћају.

Проучава се питање, а нарочито је пажња поклоњена и везама у Зетској бановини, како за локални саобраћај у циљу администрирања бановина, тако исто и у циљу интимнијих промета и осталим градовима земље.

Са италијанском управом извршена је подела кабла Шибеник—Пола. Овом поделом добивено је 122 км подморског телегр. кабла и 16 км телеф. кабла. Телеф. кабл је употребљен за везу Хвар, Брач и Сплит, а телеграфски за везу острва Пага и Карлобага и замене дотрајалих веза.

У нашој земљи има пет аутоматских централа: Београд, Загреб, Љубљана, Нови Сад и Марибор. Све су истог типа. Телеф. централа са локалним батеријама има 1182 а апарата 48.000.

Врши се проширивање централе у Београду, Загребу и Љубљани и другим градовима, а нарочито се та потреба има измирити набавком телеф. материјала из Пољске путем компензација. Поручено је 300 индукторских централа за поједина већа места где су инсталације дотрајале.

Телегр. промет је у опадању и њега потискује телефон.

У прошлој години је био 1871 телеграф од којих 470 железничких.

Телеграф је располагао са 2049 апарата, од којих морзеових 1572, хјузових 118, бодових 5, клопфера 346. Код већих телеграфа уведени су хјузови апарати и бодови.

Линија телегр. има 21.500 км. Главни центри за међународну службу су Београд и Загреб и они су везани са свима већим центрима у Европи директним везама.

Важна је и транзитна телегр. служба.

Телегр. служба је снабдевена новим писаћим машинама, место хјузових и бодових апарата, на линијама оптерећеним. У саобраћај је уведено 14 машина и служба је тиме знатно простија и сигурнија. У овој години отворено је 7 нових пошта, 5 телеграфа и 22 телефона.

У саобраћају у прошлој години било је 4 радио телеграфа. Поред жичаних веза Кр. Југославија спојена је и бежичним телеграфским путем преко радио станице Београд—Раковица и Загреб—Велика Горица. Преко ове две станице везани смо директно са читавим светом са главним градовима Европе.

Радио телеграф Клинци—Шибеник служи само за бродски саобраћај.

Радио служба обавља се по постојећим уговорима који су закључени пре неколико година. Ти су уговори предмет претресања, и с обзиром на развој прилика у нашој земљи и значај радио службе потребно је да се изврше нове инвестиције, инсталишу радио емисионе станице већег капацитета и јачих ефеката. Уговор је дат на проучавање и Главном генералштабу, јер се решење овог важног питања хтело да ликвидира у споразуму са заинтересованим државним факторима.

Данашња је станица у Београду, јачине од $2\frac{1}{3}$ клв, пуштена у саобраћај 1929 г. Потребно је подићи станицу најмање 45 клв. Мађарска у Пешти има 120 клв. У проучавању је да испитамо услове за станицу која не би била евентуално мања од пештанске.

Израђен је и обнародован Закон о пошти, телеграфу и телефону, који је свакако једна добит за струку.

Израђена је Уредба о организацији п. т. службе и она се налази на оцени у надлежним Министарствима. Она треба да пружи дефинитивну организацију ове службе. У вези са Законом донети су и правилници, као на пр. о уговорним поштарима, о стручним државним испитима за звање п. т. т. службеника и о превозу поште морем и Скадарским Језером.

У буџет је унесена сума за 10 милиона динара мање него што је приход предвиђен у прошлогодишњем буџету, а у суми од 490.000.000 д. Са овом сумом покривају се расходи службе и преостаје сума 145.345.000 за опште потребе, што чини 30% буџетских бруто прихода. Овакав однос је карактеристичан и он се свакако неће моћи да одржи, ако се жели да п. т. служба буде у висини научних резултата и наших свеколиких потреба.

Господо, обзиром на опште прилике које у свету владају и на тешкоће са којима се боримо, ја вас молим да овакав и овако предложен буџет изволите примити.“

Експозе г. Министра био је примљен уз опште бурно дуготрајно одобравање и плесак.

JUGOSLOVENSKA IDEOLOGIJA

Na narodnom zboru u Bjelovaru, 2 aprila, o. g., kojem je prisustvovalo oko 9.000 lica, govorili su g. g. d-r L. Hanžek, ministar za fizičko vaspitanje naroda, P. Matica, ministar šuma i rudnika, d-r P. Šoč, narodni poslanici S. Šiftar, N. Sokolović i M. Dobrovoljac.

G. Šoč je, pored ostalog, rekao:

„Ušhćen prvim susretom u vašoj sredini, donosim vam pozdrav jugoslovenske organizacije sa Cetinja, stare prestonice Crne Gore koja je i svoju kraljevinu, osnovanu od XI stoleća, žrtvovala na oltar jedinstva Jugoslavije. Pozdrav pun bratske ljubavi. Ljubavi, koja nas je i u prošlosti vezala. Ni udaljenost zemljišta ni tuđinske stege nisu naše bratstvo nikad pomerili.

Već od svog dolaska na Balkan, naš narod je pokazao svoju životnu snagu. Stari narodi, koji su se tu zatekli, nisu došljake potčinili. Naprotiv, došljaci-Sloveni pokorili su starosedioce. Naš narod je zagazio u borbu samim svojim dolaskom na Balkan, da brani i razvija svoju zemlju, današnju našu postojbinu. Naš narod je već u XIV stoljeću doživio sjaj, veličinu svog Carstva, čija se kultura takmičila sa prvim u Evropi. Neprijatelji i nesloga glavara su Carstvo potkopali. Neprijatelji su nas svirepo tamanili; razdvojili brata od brata, zemlju mu rasparčali. Ali, neprijatelji nikada nisu od nas napravili roblje bez duha i otpora. I kad Carstvo gubismo, duše ne gubismo.

Prohujalo je 12 stoleća borbe, muka, stradanja, slave i pregnuća.

Naši velikani bili su narodni apostoli kao i proroci bolje budućnosti. Eto, posle svega, javljaju se prve svetle zrake XIX stoleća, kad naš narod pribira svoju snagu pa stupa na novo poprište slave. Gora Crna, već krvava u borbi za slobodu, stiska ruku Srbiji Karadorđevoj, od kojeg se Stambol trese, da zajedno ginu za oslobođenje i ujedinjenje...

Oslobođenje i jugoslovenska misao usađeni su bili u duši celokupnog našeg naroda. To je postao narodni zavet. Njegovi nosioci i apostoli bili su prvi sinovi našeg naroda. Tako, Karadorđe, Njegoš, graf Drašković, ban Jelačić, knez Mihailo, Nikola I, Štrosmajer, Prešern, Gaj, Vraz...

Otac srpske književnosti Vuk Karadžić rekao je, kad se pojavio spev velikog hrvatskog sina, bana Mažuranića, „Smrt Smail-age Cengića“, da niko na svetu ne bi što lepše mogao napisati. U tom klasičnom delu, pesnik, duhom hrvatskog dela našega naroda, sa ljubavlju i ponosom je gledao na onaj „Krst ov'slavni, nepobjeden igda, vrh Lovćena, što se nebu diže“. Gledao, kao na simbol narodne slobode. A „zatočnike mrijet naviknute, srdžbe Božje, hrabre osvetnike“ — smatrao je svoj narod. U tome je bio duh celokupnog našeg naroda.

Kao takav, naš narod se hvatao mača za oslobođenje. Po devizi, sloboda ili smrt. To je bila nacionalna zastava. Potoci krvi pod njom su protekli, dok sloboda nije nikla svugda.

I zora je pukla, došao je dan. Evo nas opet ovde, združeni pod jednim narodnim imenom i u jednoj narodnoj državi.

Kao Sloveni, preci su nam došli na Balkan. To smo i mi njihovi potomci. I naše ime Jugoslovena označava da smo južni Sloveni. To ime nas veže za naše poreklo, za

našu rasu. Slovenci, Hrvati i Srbi su tri grane istog stabla, tri brata od istog oca i majke — Jugosloveni.

Pokolenja će blagosiljati čin, kojim je naša država proklamovana Jugoslavijom, kad je dobila ime, koje državljane kao i pojedine delove zemlje spaja a ne razdvaja. Upitajmo se, šta bi bilo sa jednom Francuskom, Italijom ili Nemačkom, u periodu njihovog stvaranja, da nisu odabrale zajedničko ime koje sve snage drži na okupu.

Vera nas nije delila, niti će. Sveta je, i neka nam vazda bude sveta, ona izreka: Brat je mio koje vere bio. A pored vere u Boga, naša je vera jugoslovenska-slovenska.

Priča ili težnja o hegemoniji. Koga? Nad kim? Mi se možemo nasmejati i pomisli na politiku hegemonije jednog dela našeg naroda nad drugim. Šta će nam hegemonija? Ona sputava u konvulzijama međusobne kavage. Naša je otadžbina velika; ima mesta za sve nas, za sve sposobnosti i dobre volje. Da, hegemonija — prevlast snage nad slabošću, sposobnosti nad nesposobnošću, poštenja nad nepoštenjem, svetlosti nad mrakom. To je jedina hegemonija, koja nam treba. Prevlast dobra nad zlom. Takve zasluge i svojstva cenimo i razvijajmo kao utakmicu za opšte dobro.

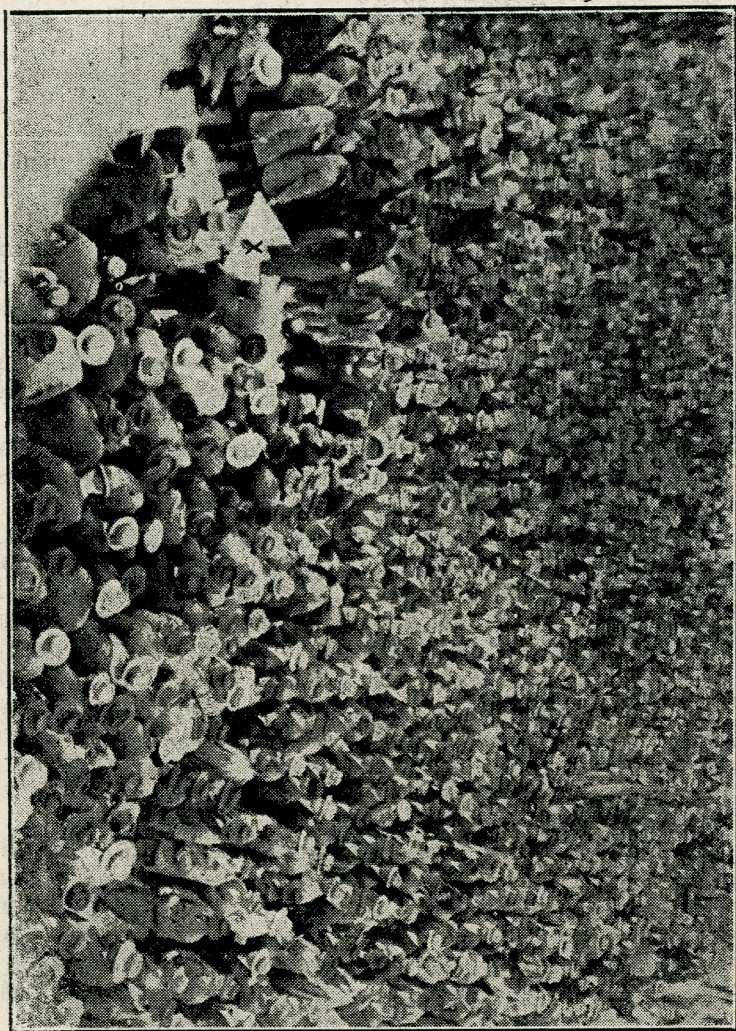
Svetla prošlost ma kojeg dela naše zemlje, neka nam je sveta. Čuvajmo je. Ona je što i zenica u oku. Slava jednog, slava je sviju. Jer mi smo jedno, mi smo braća.

Ravnopravnost, dakle, prava ravnopravnost, sviju naših krajeva i sviju nas. U tome mi smo već pobedili. Temelje postavili. Nije nam nad glavama tuđin, da od njega branimo pravo i slobodu. Pravo i slobodu stekli smo. Oni su u našim rukama. Ne treba nam da ih ni odoždo na gore branimo. Njihov je zatočnik naš viteški Kralj, koji proklamova svima i svakome: „Da se sve zdrave snage upute konstruktivnom radu; da u našoj državi vlada puna zakonitost, pravda, puna jednakost i ravnopravnost za sve i prema svakome“. To je, braćo, osnovni zakon naše zemlje. Zakon, koji važi za seljaka kao i za upravljača.

Najteže je postignuto. Naš narod je pobedio. Utvrdio je granitne granice naše otadžbine. Preporod, novo stvaranje sad nam treba. Hoćemo nov duh, napredak na svim poljima. Tražimo izgradnju novog doba, jugoslovenske kulture, sveslovenske solidarnosti. Ta velika dela stvaraju ljudi od znanja, pravde i poleta. Zdravi, smeli i sposobni izdanci naše rase mogu stvarati dela dostojna naše velike prošlosti.

Teško bratu bez brata. Ne budimo mali duhom. Ne potčinjavajmo krupne interese naroda i države sitnim računima prolaznih kombinacija. Dani koje preživljujemo su ozbiljni. Ne smemo gubiti ni jednog časa ni trunku naše snage na ono, što nas razdvaja. Slogom se opašimo. Setimo se kako nas je, posljednjih dana, uzbudila vest o pokušaju da se Evropom

upravlja i njena sudbina rešava bez Slovena. Nema Evrope bez Slovena, kojih nas je 200 miliona, i koji nisu rasa drugog reda, već prva među prvima. Rasa, koja je imala svoju veliku prošlost. Njena je i budućnost. Kod nje vlada duh nad materijom. U tom duhu biće i pobjeda budućnosti.

Pogled na zbor za vreme govora dr. Šoća (X)

Proklamovanje Jugoslavije, trijumf jugoslovenske misli i nove linije stvorili su oduševljenje. Sokoli su razvili krila, spremni za nov polet. Ne kočimo taj preporodilački pokret. On vodi mužestvenim podvizima.

Ubava je naša domovina. Ni lepše zemlje, ni lepšeg naroda. Naša je zemlja i bogatstvom obdarena. Žitna polja, ko-

ja se kao u zlatu prelivaju; bogatstvo u rudama, neprohodnim šumama, plodnim vinogradima, limunovima, pomorandžama. Sve imamo. Poradimo samo da blago, koje imamo, iskoristimo za dobro zemlje i naroda.

Prionimo svi, moćni i slabi, stvaranju novoga doba.

Barjak preporeda razvio je prvi jugoslovenski Kralj: „Mi moramo tražiti nove metode rada i krčiti nove puteve.“ Zakunimo se svi zapovesti te zastave: „Zaboravimo sve što nas je u prošlosti delilo, da nas nikakve granice ni podvojenosti iz prošlosti, kao ni Dunav, ni Sava, ni Drina, više ne razdvajaju, već da nam uvek vezuju i spajaju interese narodne i dušu narodnu u nerazdvojnu celinu u — Jugoslaviji, koju nikad niko razdvojiti neće.“

Stavimo se svi u službu toga zaveta, kojem služi i jugoslovenski J.r.s.d. pokret koji nas ovde okupi. Neka se pred tim znamenjem razbije na vazda stari duh partizanske nesloge i nesnošljivosti, a da se zacari duh sloge i bratske ljubavi. Svaki drugi put je stramputica.

Podignimo pogled nebu, sa verom u našu snagu i budućnost. Jugoslavija korača napred. Njen narod se održao, na teškom putu između istoka i zapada, usred mora neprijatelja. Time je osvedočio svoju životnu snagu i svoju stvaralačku moć. Verujmo s pravom u sjajnu zvezdu jugoslovenstva kao i slovenstva.

Jugoslavija je jugozapadni bedem Slovenstva. Na tom bedemu zapovednik je potomak besmrtnika, Karadorda i Njegoša. Vođa pobednik; bedem nepobedim.

POŠTA (NJENE FUNKCIJE) U PRIVREDI I PRAVU

— 9 —

Među vrela poštanskog pozitivnog prava u objektivnom smislu spadaju zakoni (uredbe, naredbe) i međunarodni ugovori. Ta vrela prava reguliraju javno i privatno-pravne odnose pošte. Javno-pravni značaj pripada pravnim normama, koje reguliraju organizaciju pošte kao javno-pravnog zavoda, kojim neposredno upravlja država, a privatno-pravni značaj onim pravnim normama, koje uređuju pravne odnose, koji nastaju na osnovi ugovora između pošiljaoca (putnika) i pošte. Prema tome mogu se pravna vrela p. (t. t.) prava podijeliti u dvije glavne skupine, i to u: 1) poštansko javno pravo.

Pravne norme, koje reguliraju pravne pojave i odnose javno-pravnog značaja, tiču se: 1) organizacije pošte, telegrafa i telefona; p. t. t. činovništva i pomoćnog osoblja, 2) osnovnih načela (pošt. regal, pošt. monopol, pošt. prisila; 3) dužnost

i otpreme; 4) pošt. tajne; 5) pravnog odnosa pošte prema željeznici; 6) posebnih povlastica, koje su pridržane pošti kao: pravo pošte na javnim putovima i cestama; zaštita pošte u korist održanja njezinoga nesmetanog poslovanja, i to pomoću prava na upotrebu privatnih zemljišta, zaštite protiv izvršenja (ovrhe) i zapljena, prednosti policajne naravi i oslobođenja od javnih prodavanja.

U Jugoslaviji sadržane su osnovne pravne norme uniformnom u Zakonu od 16 VII 1931 o pošti, telegrafu i telefonu. Taj Zakon sastoji se od četiri dijela, koji su razdijeljeni tako, da sadrže odredbe: I dio (§§ 1—9) opće odredbe; II dio (§§ 10—59) o pošti, a dijeli se dalje u šest glava (koje normiraju: 1) prva glava: djelokrug; 2) druga glava: isključiva prava pošte; 3) treća glava: uslove za otpremu pošiljaka i to: a) pošt. tajnu; b) predmete, koji su isključeni od otpreme poštom i uslovne pošiljke; c) odgovornost pošiljaoca; d) neisporučive pošiljke; e) povrijeđene pošiljke, f) popis i zabranu pošiljaka; g) isporuku pošiljaka; 4) četvrta glava: prenos pošte i putnika; 5) peta glava: odgovornost za pošiljke i 6) šesta glava: pošt. takse i vrijednosnice); III dio (§§ 60—79) o telegrafu i telefonu, a dijeli se dalje u pet glava, koje normiraju; 1) prva glava: isključiva prava telegrafa i telefona; 2) druga glava: uslove za prenošenje t. t. saopćenja, i to: a) opće odredbe; b) t. t. tajnu; c) t. t. saobraćaj i d) pretplatnike, 3) treća glava: takse u javnom t. t. saobraćaju; 4) četvrta glava: t. t. uređaji i linije i 5) peta glava: t. t. kazneni propisi i kazneni postupak; i IV dio (§§ 81—83) o završnim odredbama.

— Nastaviće se —

Prof. D-r EUGEN SLADOVIĆ

ДЕКОНЦЕНТРАЦИЈА

П. т. струка од 8 децембра 1930 чека уредбу о организацији своје главне управе и спољне службе. Фин. закон за 1933/4 г. утире пут за корениту реформу. § 58 тога Закона омогућава доношење уредбе о организацији, са законском снагом, без обзира на постојеће законске прописе. Струка се налази пред судбоносним моментом, јер од уредбе, која се сад донесе, зависиће будући напредак струке и особља за којим се тежи.

Често смо се осврћали на потребе струке и значај уредбе. Поред осталог, на рационалнију поделу рада. Погледи који налазе основу и у најновијим смерницама Краљ. владе.

Претседник владе г. д-р М. С р ш к и њ их је детерминисао:

Морамо бити свесни да је у специјално нашим приликама крути и неразумни централизам исто тако као и федерација несрећан облик унутрашњег уређења, који може само да смета јачању унитарне мисли државне, која је основна мисао Устава од 3 септембра 1931.

Министар пољопривреде г. Ј. Д е м е т р о в и ћ је исто тако изјавио: ...деконцентрацију власти, то јест пренос послова са државне централне власти на локалне власти да оне буду ближе народу и да могу са бољим познавањем људи и прилика решавати и справљати њихова питања. То је задатак који је пред нама.

НАПРЕДАК У СТРАНИМ ЗЕМЉАМА

Генерални Постмастер В. Б р и т а н и је Сер Кингслеј Вуд образовао је још у фебруару прошле године једну троичлану комисију, која је имала задатак да испита: да ли садашње стање пошта у В. Британији задовољава државне и народне потребе. Комисија је предала свој извештај и препоручила следеће:

У садашњој организацији требало би образовати при Главној Управи један административни савет коме би председавао Генерални Постмастер. Један генерални директор требао би ради замењивања генералног постмастера, као управљач свих послова главне управе. Овај административни савет био би овлашћен да прописује линије рефорама, у којима главни елемент треба да буде реорганизација особља. Остварени приходи и вишци неће се више предавати у целости државној благајни. Биће утврђена једна извесна глобална сума, приближно једнака садашњој, која ће се предавати за три узастопне године благајници. Случајни вишци биће употребљени за побољшање службе са што мањом интервенцијом државног трезора. Треба искористити у што већем размеру искуства науке и технике при решавању главних питања администрације. Телеграфску службу треба потпуно спојити са телефонском. Децентрализовати питање особља и ограничити право апела на централну управу.“

У Калифорнији, у близини Кристалног језера преврнуо се поштански вагон у дубину од 25 стопа. Иако се превртао 3—4 пута, срећом поштански службеници остали су живи, благодаречи томе што је био саграђен сав од метала. Лакше озледе претрпели су само неколико њих.

Немачка управа пошта направила је унутрашњи зајам од 60 милиона марака ради нових инвестиција. Од овог зајма утрошено је већ 30 милиона. Зајам је на подлози бонова

поштанске благајнице и биће амортизован за 5 година.
(Deutsche Post 10 nov. 1932)

Шведска управа пошта препоручује својим службеницима да не узимају колегинице за жене, јер то смета њиховом унапређивању, пошто не могу служити у истој станици заједно, а исто тако и унапређењем једнога службеника и премештајем у друго место не може се премештати по молби и његов брачни друг.

У Франкфурту на Мајни убијен је у стану једне рентијерке, достављач упутница Јохан Хофман. Убица је унук рентијерке. Убиство је извршио револвером и том приликом опљачкао 2800 марака. Поводом овога појавила су се разна мишљења у дневној и стручној штампи. Многи пледирају да се укине ова врста службе где поштански органи могу бити предмет оваквих гнусних убистава. Други траже појачање казне за овакве случајеве и најкраћи поступак при суђењу. Министар пошта је тражио мишљење трговинских и индустријских комора да би донео своју одлуку.

У Шпанији подржављавање телефона имало је замашних последица у политици. Као што је познато, влада Примо де Ривера дала је концесију за експлоатацију телефонске мреже у Шпанији једном американском друштву. Увиђајући сву штетност од те концесије републиканска влада је спремна била пројект закона којим је имала намеру да телефон врати у посед државе и концесију поништити. То је довело до дипломатског сукоба између Шпаније и Америке. Пошто су се односи тако били заоштрили, то је Кортес био приморан, на предлог претседника Азане, одложити ово питање на извесно време.

У Америци није од великога значаја промена Министра пошта, јер плата и додатци особља утврђени су одлукама конгреса, а само особље има своје претставнике у конгресу као посланике. Ипак, променом претседника Хувера и доласком на власт Рузвелта, биће измењен министар пошта Браун, о коме се стручни листови не изражавају ласкаво, а на његово место помињу се Џемс Фарлеј у првом и Џемс Мед у другом реду. Исто тако биће промењени и сви управници пошта I и II реда.

„Кад бих ја био Министар Пошта“, тако се зове тема коју је расписао „Union postal Clerk“ у Америци, лист који брани интересе поштанског особља. Тема треба да буде обрађена у облику једнога писма које сме садржавати највише 300 речи. У писму сваки треба да изложи мисли за побољшање поштанске службе замишљајући да је он Министар пошта. Конкурс има три награде од 15, 10 и 5 долара.

Овом приликом смемо ли да запитамо: кад ће бити исплаћени хонорари за конкурс од 16 марта 1931?

О пошти средњега 17 и 18 века, могле би се навести многе анекдоте о пошти, реду путовања, о таксама, о поштанским куририма, где је све то представљено са шаљиве стране. Из једне мале, али врло ретке књиге из 1751 г. занимљив је овај насловни лист:

„Поштански курир, без руку и ногу, који долази из пакла, лутајући по овоме свету, срећно приспео читав и здрав у Праг из Руксдехуда, места које није далеко од Нове Земље, поште и луке на Касубијском језеру, или: Курир који снови о разним стварима“.

Европска, аеропоштанска конференција, која је требала да се одржи у Брислу, 30 Маја 1932 г., одложена је на захтев више управа на неодређено време због финансијских разлога.

М. ВУЈАДИНОВИЋ

ПЕРСОНАЛНА ПИТАЊА

Главна контрола размотрала је решење г. Министра саобраћаја, Мс. бр. 11490 од 22 VII 1932, којим је дао објашњење да се време проведено на војној вежби има сматрати као одсуство по службеној дужности те зато службеник задржања право на припадности које су веће (по служби или по војничком чину), и нашла је да противу овог решења нема шта да примети. (Бр. 95216. Из опште седнице Главне контроле 15 XII 1932)

Време проведено на војној дужности преко обавезног рока рачуна се за пензију али највише две године. Оним службеницима са територије бивше Аустро-Угарске монархије који су ступили у државну службу пре 6 септембра 1919 а државну су службу добили до навршене 32 године старости, рачуна се за пензију све време проведено у војсци и то у ефективном трајању.

По тач. 13 § 270 Ч. з. време проведено у државној служби само у Јужној Србији рачуна се и то, до 30 јула 1923 за пензију сваких 8 месеци за 12, а од 31 јула 1923 до 30 јула 1930 двоструко. За Јужну Србију сматрају се они крајеви, који су ослобођени и присаједињени краљевини Србији 1912-13. Подгорица припада Црној Гори, па се не сматра за Јужну Србију и време проведено на служби у Црној Гори, не рачуна се за пензију као привилегисано, већ само у ефективном трајању. („Полиција“).

За напредовање по групама по новом Ч. з. рачуна се само време проведено у претходној групи, и то у

10 и 9 најмање по 4, а од 8 до 5 групе најмање по 3 године, без обзира на укупан број службе.

Само напредовање није никакво право чиновника, па се према томе не може да стекне какво право за „прелаз“, већ се може само испуњавати услове, а унапређења чиновника су дискреционо право ресорног министра.

Кад је чиновник постављен у девету групу (односно 4 групу II категорије) 24 октобра 1930, испуњава услове за осму тек 24 октобра 1934. С.

DOHODARSTVENI PRESTOPKI PO § 52 ZAKONA O POŠTI, TELEGRAFU IN TELEFONU

— 3 —

Sedaj pa prehajam k posameznim prestopkom:

1) Pri nedopustnem prenosu pisem, dopisnic in drugih dopisov (§ 52 točka 1 tvori osnovo globi težna pristojbina za pismo, dopisnico itd. Če je bila slučajno na pošiljki nalepljena veljavna znamka, ki se je na katerikoli način naknadno razveljavila, se upošteva pri izračunanju globe. Po besedilu zakona se kaznuje le prenašalec, ne pa pošiljatelj, v čigar imenu se pošiljka nese. Mogoče bi se taka oseba lahko pritegnila k odgovornosti kot nasnovatelj v smislu § 34 kazenskega zakona? Prestopek sam pa je izvršen šele, čim je prenašalec zapustil kraj, v katerem mu je bilo pismo predano.

2) Pri dodaji pismenih obvestil zaradi dopisovanja pošiljkam, ki imajo znižano tarifo (§ 52 točka 2) se za izračunanje globe ne jemlje več za izhodišče teža cele pošiljke, temveč teža tistega pisma odnosno pismenega sporočila, ki je bilo taki pošiljki pridejano. Tako tiskovini, vzorcju brez vrednosti, mešani pošiljki, časopisu ali sploh pošiljki, ki uživa ugodnostno tarifo, priloženo pismeno sporočilo se smatra za posebno pošiljko.

Za to posebno pošiljko se izračuna težna pristojbina in se obremenijo žnjo pošiljka. Utegnil bi kdo pripomniti, da bi se morale izračunati tudi vse ostale (posebne) pristojbine ter žnjimi obremeniti pošiljka, češ da poštna uprava ni oškodovana le za navadno pristojbino, temveč tudi n. pr. za priporočnino, pristojbino za nujno dostavo, kadar je glavna pošiljka, to je pošiljka, ki ima pravico do znižane tarife, bila oddana n. pr. priporočeno ali kot nujna, ker da je to posebno poslovanje, ki ga je pošiljatelj zahteval in plačal za označeno (glavno) pošiljko, prišlo v prid tudi dodanemu sporočilu. To pa ni tako, ker gre dejansko le za eno posebno opravilo, ki ga pošta izvrši, kajti cela pošiljka se n. pr. vpiše pod eno pripo-

ročno številko, ali pa cela pošiljka se dostavi zajedno kot nujna. Pristojbina, nalepljena na tiskovino samo, se ne vpoštevа, ker imamo opravka z dvema čisto različnima pošiljkama. Globa se pa izračuna tako, da se ugotovljena težna pristojbina pomnoži z 20.

— Nastaviće se —

D-r VILKO VUJČIĆ
pristav

ВЕСТИ

Угледни београдски часопис Мисао, у двострукој свесци за фебруар-март о. г., донео је студију др. Шоћа о знаменитом српском народном прваку, књижевнику, политичару и државнику пок. др. Лазару Томановићу, бившем претседнику Великог суда и министру претседнику пређашње краљевине Црне Горе. Пок. Томановић је преминуо ове године, у 87 години свога живота.

Повећање п. т. тарифа донело је смањивање прихода. Поједине земље су се због тога вратиле систему ниских тарифа.

Румунски парламенат изгласао је пре годину и по дана закон, да се све дописнице, фотографије и слике које служе за кореспонденцију, такозване „анзихтскарте“ монополишу и да их држава издаје у својој режији. Али држава није имала машине за штампање „анзихтскарата“ и дала је концесију приватним лицима с тим да се на дописнице стави државна такса од два леја. Услед овога нико није могао да купује дописнице у Румунији, јер су за свакога биле прескупе. Трговци и фабриканти су хтели да имају пристојну награду, препродавци исто тако, па су дописнице, са таксом од два леја, биле одиста скупе. Данас се у Румунији скоро нико и не служи више „анзихтскартама“, јер је обично писмо много јефтиније.

Француски књижевник Пол Ашар написао је недавно свој нови роман, у коме на једном месту опширно и заједљиво нападају париске госпођице са телеф. централе. Оне су прочитале роман и решиле да се књижевнику освете. Дању и ноћу, често сатима, давале су сигнал књижевниковом телеф. апарату и романсиер је најзад морао да поднесе тужбу управи, јер умало није полудео од зврјања телефона. Управник телеф. централе је најзад уловио телефонскиње, које су књижевнику досађивале и неке казнио. Али осветољубиве госпођице нису престале да се свете Ашару. Неколико дана пред Ашаровом кућом су свакодневно застајала црна кола заразне болнице. Кочијаш је казивао Ашаровом послужитељу да је дошао по зараженог г. Ашара. Ашар је био потпуно здрав и лако је замислити, колико се љутио за ову неслану шалу. Знао је да су и та кола послале телефонскиње. Ово му је најзад досадило и он је ствар предао суду.

ЗБОР СТАРЕ П. Т. ЗАДРУГЕ

На дан 26 марта т. г. одржан је годишњи збор старе П. т. т. Задруге. Збор је отворио потпретседник г. Гавро Милачић. После поздрава Њ. В. Краљу и Министрима прешло се на читање извештаја Управног и Надзорног одбора. Код овог читања развила се дискусија коју је отворио задругар г. Михаило Накић. У дискусији су учествовали још г. Раткић, Миливојевић, Ковачевић и потписати. Није било примера у историји наших зборова да се један извештај прими без галаме и буке. То наслеђе рђаве прошлости прати и нове генерације, али хвала Богу, не више са оном некадашњом оштрином. Надајмо се, да ће она потпуно изостати и да ће на њено место доћи озбиљна, зналачка и добронамерна

критика, која ће, указујући на недостатке и евентуалне грешке у раду лојално признати добре и смишљене радње у које једна управа уноси све своје напоре у току једногодишњег пословања. Таква, и само таква критика треба да се чује, и таквим, и само таквим мотивима треба да се руководе критичари. Прошла су времена лажних апостола и демагогије. Жалосно је било видети, како се озбиљни људи, прелазећи преко онога што је у истини добро и вредно јавног признања и похвале заустављају на неозбиљним замеркама, а још жалосније кад они, који немају куражи да јавно иступе, ободравају из позадине, неозбиљне планове и предлоге, у жељи да што више помуте и замрсе и тако несолідне прилике у нашем задругарству и заједничком животу. То извесно, нису градитељи ни доброжелатељи п.т.т. особља. Особље то треба једном да увиди и да зна. Докле ће оно, бити предмет експлоатација својих неискрених другова? Докле ће оно, због своје наивности, простосрдичности, поверења, искренности и најзад зависности од својих старешина, и у таквом једном аутономном телу, као штв је Задруга, или рецимо Удружење, бити гласачка војска и ништа више! Ко ме и чему треба да служи демагошка парола, да се у једној новчаној задрузи, као што је наша, служи бесплатно, из почасти, из пожртвовања?! И то из дана у дан, по неколико часова дневно, да би се уштедела тричаво сума од 10.000 динара годишње! Хоће ли то подићи дивиденду задругара? Извесно не! Хоће ли то дати Управи више могућности да изводи свој програм? Не! Са 10.000 динара годишње не да се извести никакав значајнији и трајнији посао у Задрузи. Још једино дала би се могућност за рекламу задруге и хонорисање најбољих стручних дела која се појаве у току године, али ту страну не негује ни Главна Управа која има више сретстава за то од Задруге. А штете од таквих уштеда су огромне и од недогледних последица. Ја сам рекао да је то клин у мртвачки ковчег Задруге, дрвени коњ којег, можда и несвесно, хоће да унесу у тврђаву, на којој би биле отворене прве бреше. Одатле до разорења није далеко. Ко ме би то годило — зна се, али они који умеју да мисле и да виде, исто тако добро знају, да би то био крај наше Задруге и предаја на милост и немилост зеленацима.

— Збор је огромном већином, против 2—3 усамљена гласа примио моје гледиште и ја сам тиме задовољан и не бих имао потребе да га овде приказујем и браним, али, по старој навици, неки „добронамерни људи“ (?) изврнули су смисао мојих речи и побуда, као да сам ја то говорио рго d'от о sia, иако нисам никакав часник Задруге, и ако то нема ама баш никакве везе са мојим календарима!!! Ко ме и зашто треба то подло извртање истине?!

Друга, озбиљна замерка која треба да се учини на овогодишњи рад Збора П.т.т. Задруге јесте занемаривање жена у нашим редовима. Из тих редова потписати је умољен, да уложи свој протест противу немарности и непажње другова да се у Управу Задруге бирају стално и жене као чланови, пошто су оне, не само најревноснији задругари, но у исто време и по бројној снази готово исто тако равни мушкарцима.

Ово је за мене довољан разлог да се ја пирдужим њиховом протесту, и ја то чиним, не из неких других побуда, но из чистог осећања правичности и увиђања, да они, који суверено бирају и збацују управе, немају ниједан добар ни озбиљан разлог да своје поверење не даду и женама које чине читаву половину од укупног броја задругара!

Најзад, приступљано је избору Управе и на место чланова који су коцком испали из Управе, изабрани су: у Управни одбор: г.г.: Аритонових, Милачић и Секуловних, а у Надзорни одбор: г. г.: Миливојевић и Станисављевић. Испали су: Војиновић, Јелисавчић и г-ца Јелена Бошковић једини женски преставник у Управи.

После збора; у просторијама хотела Империјала, задругари су провели у пријатном, међусобном и другарском разговору; што је пружало леп призор посетиоцима овог отменог хотела.

М. ВУЈАДИНОВИЋ

ОДГОВОРИ

С. — Сагласни смо са вама да је пожељно убрзати и раздавање поште у престоници. Напис ћемо објавити, кад га поткрепите чињеницама, попут оног што је писано о достави телеграма у Београду (свеске за март и април 1933). Исто тако намеће се питање о употреби моторних точкава, како би се кореспонденција што брже разносила. Али мора се испитати, колико се успешна примена на страни може код нас спровести. Мислимо да ће се управа тим позабавити.

Г. Д. Кићановић. — Дуго сте чекали. Актуелна питања односе нам ограничени простор. Доћи ће ред и на вашу причу из поште „Ја журим, дужност је...“ Наставите. Успешете.

КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

Origine, évolution et organisation de l'Union Postale Universelle, par Raoul Blayac. Montpellier 1932. То је пишчева теза за докторат права, која расправља о пореклу, еволуцији и организацији Светског пошт. савеза. Писцу је донела високи научни степен а обогатила светску стручну литературу. Радоваћемо се ако који од наших правника изабере сличну тезу из тог опсежног, код нас слабо обрађеног домена.

Dos Correos — Mores do Reino dos Administradores gerais dos Correios e Telégrafos, por Godofredo Ferreira. Lisboa 1932. Познати стручњак и писац г. Ферейра, инспектор, издао је своју најновију књигу као прилог за историју пошта своје земље. Биографије главних управљача пошта Португала, већ од 1520, попраћене су подацима о животу и раду саме установе. Успеле илустрације су урес књиге. Честитамо португалској управи у чијем ресору излазе овакве публикације. Сами г. Ферейра је досада написао шест књига по п. т. струци. Нашој управи желимо да струку што пре обогати историјом пошта. Имамо богату грађу, раније покушаје као и писце, само треба потстицај управе која притежава грађу, средства и службени уплив. Приватни одзив тада неће изостати. Сарадња службена и приватна могу довести до успеха. То и желимо.

„Апостол“ задругарства проф. д-р Тотоминац пише у Задругарству:

У Цириху сам провео два семестра и много се користио не само у погледу свог духовног развитка него и у погледу самог карактера, пошто сам чистоту, честитост, штедњу и љубазност ових становника доцније у животу стално пред очима имао. Швајцарска пошта, која је уопште мени са својим уређењем необично импоновала, стајала је још тада на завидној висини. Ја још увек судим о висини културе једног народа по његовој пошти и његовим књижара-

ма, мада су многи склони да своје закључке у овом смислу доносе по другим карактерним особинама, као на пр. по потрошњи сапуна.

НАШЕ СЕЛО

Наше село, политичко-привредни лист, који је пре две године почео излазити у Враћи, сад излази у Београду, Симина 11. Директор је његов оснивач и уредник г. Хаџи-Тодор Димитријевић, народни посланик, а главни уредник г. Јован Сретеновић, пуковник-инвалид. Личност г. Димитријевића позната је и нашој струци. Поред гимназиских и филозофских студија, свршио је П. т. школу и кратко време, 1909—1910, провео у тој струци, док се одао публицистици. Написао је преко 40 књига и списа. Г. Димитријевић је уређивао и неколико новина: „Наш покрет“, у Београду, 1909; „Српски дневник“, у Њујорку, 1912; „Србобран“, у Њујорку, 1913; „Препорођај“, у Београду, 1921; „Гласник Црвеног крста“, у Београду 1921. 1931 г. штампао је прву свеску „Југословенског лексикона“; друга свеска готова је за штампу. Он је награђен: од Српске краљ. академије наука, од Српске краљ. владе, од влада неких америчких и европских држава. Одликован је орденом као највећи добротвор Црвенога крста. Једини је у животу од оних који се спомињу у дипломатским књигама о узроцима светскога рата. Осуђен на смрт аустро-угарским војним судом у Грацу. У светском рату је учествовао као добровољац у Русији.

Наше село шири се у целој земљи. Његов оснивач шаље га бесплатно сељацима већ у 20 срезова. Похвалан пример како се народ просвећује и помаже. Лист заступа проблеме који су на срцу сваком од нас. Доиста, подизањем нашег села у привредном, просветном и здравственом погледу, изграђује се основа за општи напредак земље и народа. У редовима п. т. особља неће недостати разумевање и интересовање за сваки напредни покрет. Као такав истичемо овај слободни народни лист, који излази сваке недеље и све више напредује. Годишња претплата је 24 д, а шаље се на чековни рачун Пошт. штедионице бр. 82.467.

Уредници и власници

Д-Р ПЕРО ШОЋ, министар у пензији, Крунска 29, и МИЛУТИН ВУЈАДИНОВИЋ, саветник Мин. саобраћаја, Гарашинова 7.

„Нова Штампарија“, Београд, Кнез Милетина 28. — За Штампарију Александар Милићевић, Београд, Кнез Милетина 28.